

14. ročník evropské soutěže o nejlepší esej pro studenty 2025

vyhlášené

Dr. Albert-Peter Rethmann, spolkový předseda Ackermann-Gemeinde,
a Doc. Dr. Matěj Spurný, předseda Společnosti Bernarda Bolzana.

Téma:

„Potřebuje politika církev? Potřebuje církev politiku?“

3. místo:

Zuzana Siudová

24, Environmentální studia, Etnologie, Masarykova univerzita, Brno

Kdo komu propůjčuje hlas aneb k čemu dnes potřebuje politika církev

V politice jde často o hlasy. Jako občané odevzdáváme své hlasy ve volbách; zvolení zástupci pak pozvedají hlasy za nejrůznější zájmy; za ty svoje nebo za zájmy těch, kdo je volili. Výsledkem je často změť navzájem se přehlušujících hlasů, vystupujících mnohdy ostře proti sobě, jinak řečeno veřejná debata. Účastní se jí mnoho aktérů, nechybí mezi nimi ani hlasy z církevního prostředí. Můžeme se ptát, za čí zájmy vlastně církev mluví a jak ovlivňuje politickou debatu, případně za koho pozvedá hlas – ale vyvstává také otázka pochybovačná: potřebuje vůbec církev politiku? Zdá, že ano, vždyť se i církevní představitelé vyjadřují ke společenským a politickým otázkám. Anebo – potřebuje politika církev? Nebylo by vše jednodušší, kdyby si církve nechaly svá hodnotová vyjádření pro sebe a nezatěžovaly jimi zbytek společnosti? Možná by se našly i hlasy poukazující na to, že běžný člověk dnes k životu nepotřebuje ani církev, ani politiku, takže vlastně ani není, co dalšího v té věci řešit. To si nicméně nemyslím; naopak, téma vztahu politiky a církve vnímám jako velmi důležité i v dnešní často sekularizované společnosti. Zvláště naléhavou se mi v této souvislosti jeví otázka, zda mají církve a náboženská společenství stále ještě hlas, který by měl být slyšet v dnešní společnosti slyšet.

Domnívám se, že je velmi důležité a zásadní, aby byl ve společnosti slyšet hlas církve; ano, mám za to, že církve a náboženská společenství tento hlas mají a nebudou-li ho pozvedat, společnost může o mnoho přijít.

Mnoho podnětů pro přemýšlení spatřuji v tomto ohledu v dějinách minulého století. P. Heribert Kluger, kněz a učitel působící v době druhé světové války ve městě Bruntál,

vyslovil názor, že je potřeba „*mnoho se modlit za činitele státu, aby jednali správně.*“¹ Roku 1944 byl i kvůli tomuto výroku zatčen a rok poté se tento sudetoněmecký katolík přiřadil k obětem nacismu, a nejen on, ale i další jeho krajané, kteří nemlčeli.² Je pro mě příkladem toho, kdo propojuje církev s politickým děním, nikoli skrze přímé zapojení v politice, ale tím, že se z pozice církevního představitele k dění ve společnosti aktivně vyjadřuje.

Další osobností propojující církev a politiku je František Nosek, katolík, který byl ve 20. letech 20. století českým poslancem a ministrem.³ Jeho kolega z parlamentu na něj vzpomínal jako na člověka vzdělaného a dovedného, který „*v parlamentě patřil k těm, kteří se nehoní za slávou, ale dovedou se bez ohledu na svou popularitu podívat pravdě do očí a nevyhýbají se odpovědnosti.*“ Byl pro něj opravdovým politikem a příkladem štědrosti, který za sebou nezanechal křivdy, jichž by se dopustil vůči svým bližním.⁴

Proč uvádím příklady těchto jednotlivců? Domnívám se, že jejich příběhy ukazují, že hlas vycházející z církví a náboženských společenství by měl být slyšet a že je velmi důležité mu naslouchat. Je ovšem možné namítnout, že rozhodnutí těchto lidí vycházela z jejich osobní víry, a že v rámci církve dost možná byli se svým hlasem osamoceni; že toto nemá příliš velkou souvislost s odpovědí na položenou otázku.

Církev jako instituce by ale dle mého názoru neměla být vnímána jako něco odděleného od víry. Jednotlivci, které zde zmiňuji, byli v církvi zakotveni a víru žili ve společenství církve, a myslím, že takové ukotvení může dávat politikům i všem občanům sílu a motivaci i dnes. Může, nikoli musí – to je důležité. Příslušnost k církvi nezaručuje konkrétní politický program a hodnoty; ne vždy jednotlivci dovedou žít to, k čemu se hlásí, tak, aby to jejich okolí ocenilo. Církev, její učení a víra rozvíjená v jejím středu podle mne přesto *může* poskytovat podmínky pro růst osobností, které i ve vysoké politice obstojí tak, že na ně jejich současníci vzpomenu v dobrém; lidí, kteří svou činnost v politice považují za službu pro druhé a ne za kariéru pro sebe.

Není to snadné, jelikož za církev pozvedají hlas lidé – a lidé jsou slabí a chybující. Ale i slabí a chybující lidé mohou hledat skutečné hodnoty, následovat příklad Lásky a milosrdenství, být pevní v tom, co považují za správné; neshody a výbušné problémy mohou řešit s respektem a v pravdě. Důležité je, že člověk ukotvený v církvi má cíl a směr, který *může* následovat; má naději. Právě upřímný život z víry v rámci církve, ve společenství věřících, může být v tomto oporou; může vést občany k tomu, jak a za koho v rámci politické debaty pozvedat své hlasy. Může je vybavit citlivostí pro pláč a křik⁵ těch, jejichž práva jsou pošlapávána, a motivovat je k hledání vhodné politiky pro sociálně spravedlivou, citlivou, přátelskou a bratrskou společnost.⁶ Texty a promluvy církevních představitelů opřené o Evangelium považuji za velmi důležité nasměrování v tomto ohledu.⁷

¹ Grulich, Rudolf. *Sudetoněmečtí katolíci jako oběti nacismu*. Brno: L. Marek, 2002.

² Tamtéž, s. 21, 32-33, 45.

³ Janoušek, Jan. *Služebník boží dr. František Nosek (1886-1935)*. 2. vyd. Praha: Concordia Pax, 1996, s. 9.

⁴ Tamtéž, s. 20.

⁵ Srov. Bible, Jób 34,38; Jakub 5,4.

⁶ Viz např. Papež František, *Fratelli tutti: encyklika o bratrství a sociálním přátelství*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2021.

⁷ Tamtéž, dále např. Jan Pavel II, *Christifideles laici: posydoní apoštolský list o povolání a poslání laiků v církvi a ve světě z 30. prosince 1988*. Praha: Zvon, 1990.; Marx, Reinhard. *Kapitál: plaidoyer pro člověka*. XXI. století. Praha: Academia, 2013.

Myslím si, že jedním z úkolů církve v dnešní době je pozvedat hlas za ty, jejichž zájmy jsou upozadovány, jejichž práva jsou ohrožena a pošlapávána. Skrze své členy může převzít politickou odpovědnost a přispět k současným debatám jasným postojem a nastolováním politické kultury hledající dobro každého člověka a popřávat sluchu těm, kdo jsou dnes ve společnosti vytlačováni na okraj – ne s cílem získat co nejvíce hlasů ve volbách, ale s cílem propůjčovat jim svůj hlas „*těm, kdo ho nemají*“.⁸

Politika potřebuje církev, protože ukotvení politiků v církvi *může* být společností ku prospěchu; mělo by s sebou nést respekt, pokoru, upřímnost, laskavost a obětavost, také odolnost ke lži a korupci. Pokud toto chybí tam, kde církev prostřednictvím svých členů do politiky vstupuje, je to politováníhodné a myslím, že to vybízí to k hlubokému zamyšlení uvnitř církve i v nitru každého jednotlivého člověka, který je její součástí.

Přála bych si, aby každý, kdo je členem nejen katolické církve, ale jakékoli církve nebo náboženského společenství, nechal zaznít hlas pokoje, lásky a milosrdenství všude tam, kde se zapojuje do veřejné debaty; právě tento hlas dnešní společnost potřebuje slyšet. Přála bych si, abychom nemlčeli tam, kde je třeba zastat se práva a spravedlnosti, a abychom nikdy nezvedali hlas za pravdu bez lásky.

⁸ O potřebě „*dávat hlas těm, kdo ho nemají*“ hovoří papež František, viz *List papeže Františka mladým ekonomům a podnikatelům*, Vatikán, 2019. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/cs/papez/news/2019-05/list-papeze-frantiska-mladym-ekonomum-a-podnikatelum.html>.